

LEARNING TO BE MOURNERS

שערים - ט' באב תשס"ח

1. יִשֵּׁב בְּדָד וַיֵּדֶם כִּי נֹטֵל עָלָיו

איכה ג:כח

In the book of Eicha we see a reference to sitting alone and silent - who is the verse speaking about?

2. יִשֵּׁב בְּדָד וַיֵּדֶם - אמר הקב"ה למלאכי השרת, מלך בשר ודם כשהוא אבל מה הוא עושה, אמרו לו ישב בדד ודומם, אמר להו אף אני עושה כן, שנאמר יִשֵּׁב בְּדָד וַיֵּדֶם

איכה רבה

Chazal understood that this verse is in fact referring to Hashem Himself sitting, as it were, alone and silent

3. מה שאמר מלך בשר ודם, כי אצל אבל הדיוט כשבאים אנשים לנחמו הם יושבים ודוממים כדמצינו באיוב ששלשת הרעים לא דברו אתו מאומה שבעת ימים ושבעת לילות ומפרש שם הטעם כי גדול הכאב מאד ולא יכלו לנחמו, כמו שאין מנחמין את האבל בשעה שמתו מוטל לפניו, אכן במלך בו"ד אין מן הנימוס שיבואו אליו לנחמו והיו יושבים ודוממים כי אין מדרך הכבוד הוא לגבי מלך, ולדבר דברי נחומים ג"כ אי אפשר בשלשה ימים הראשונים משום שיגדל הצער אז בדברי נחומים שלהם כנ"ל, לזאת אמרו שישב בדד כביכול ולא יבואו המנחמים לנחמו:

תורה תמימה - הערות איכה פרק ג:מו

The Torah Temima explains that a person should normally sit before a mourner in silence. Since this is not respectful for a king and k`v the King of Kings, He must leave and grieve alone. This concept of Hashem, the parent, leaving and grieving instills an enormous sense of loss and sadness in us, the children,

4. והקורא בתשעה באב אומר ברוך דיין האמת. ויש שמנחמין את התורה על הקרקע באסכילות שחורה, ואומרין נפלה עטרת ראשינו, וקורעין ומספידין **כאדם שמתו מוטל לפניו**; ויש שמשנין את מקומו, ויש שיורדין מספסליהן למטה, וכולם מתפלשין באפר. ואין אומרין שלום זה לזה כל הלילה וכל היום, עד שישלימו העם קינותיהן.

מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יח הלכה ט

Tisha B`Av (certainly the morning) is equivalent to the most intense mourning - someone whose deceased relative is still lying before them, awaiting burial

5. אמר רב יהודה אמר רב: כך היה מנהגו של רבי יהודה ברבי אילעאי: ערב תשעה באב מביאין לו פת חרבה במלח, ויושב בין תנור לכיריים, ואוכל, ושותה עליה קיתון של מים, ודומה כמי שמתו מוטל לפניו

תענית ל

We see that this was also the practice of Chazal - to treat 9 Av as a period of `meto mutal lefanav`

6. דאמר רב חנא בר ביזנא אמר רב שמעון חסידא: מאי דכתיב (זכריה ח) **כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה**. קרי להו צום, וקרי להו ששון ושמחה, בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, אין שלום - צום. אמר רב פפא: הכי קאמר: בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, יש שמד - צום, אין שמד ואין שלום, רצו - מתענין, רצו - אין מתענין. אי הכי, תשעה באב נמי - אמר רב פפא: שאני תשעה באב, הואיל והוכפלו בו צרות. דאמר מר: בתשעה באב חרב הבית בראשונה ובשניה, ונלכדה ביתר, ונחרשה העיר.

ראש השנה יח

The biblical source for 9 Av is a verse in Zecharia which refers to 4 fasts a year which will one day become times of simcha and joy. The gemara see 3 distinct possibilities for these fasts (i) in a time of peace, they are cancelled (ii) in a time of no peace but no oppression, they are optional (today the whole community keeps them as a binding custom); (iii) in a time of oppression they are compulsory. But 9 Av has a stricter status due to its constant tragic nature. The gemara here is not clear whether 9 Av is stricter in possibility (ii) above or even in (i) - a time of full peace

7. ... ובבית שני לא היו מתעניין לא עשירי בטבת ולא שבעה עשר בתמוז, אלא הרוצה יתענה או שלא יתענה ולפיכך לא היו יוצאין על טבת ועל תמוז, אמר ה' כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי וכו', כאלו נתן את הבחירה בידם באלו המים אם רצו מתעניין בהם או שלא יתענו. וצום הרביעי הוא שבעה עשר בתמוז, לפי שתמוז הוא החדש הרביעי, וצום החמישי תשעה באב שהוא החדש החמישי, וצום השביעי צום גדליה, וצום העשירי עשירי בטבת לפי שהוא החדש העשירי. והיו מתעניין תשעה באב אע"פ שהוא מסור לרצונם מפני שהוכפלו בו צרות כמו שיתבאר בתעניות

רמב"ם על משנה מסכת ראש השנה פרק א משנה ג

*The Rambam rules that during the 2nd temple period 3 of the 4 fasts were cancelled. However the people kept the fast of 9 Av even when the Temple was rebuilt. **We see from here that 9 Av is not in fact related solely to the destruction of the Temple. What then should be its main focus?***

In fact, 9 Av is to focus us on the tragedy of exile, in whatever way we can most relate to. This is the reason that the kinot include pieces on the Hadrianic persecution and the crusades. For us, this requires focus on the Holocaust - see pages 4-5

8. כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה שנאמר (זכריה ח') כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו. בריך רחמנא דסיען.

רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה יט

Eventually in the times of Mashiach even Tisha B`Av will be cancelled

9. אלא אמר רב אשי: שאני אבילות חדשה מאבילות ישנה, ושאני אבילות דרבים מאבילות דיחיד.

יבמות מג:

Chazal recognized however that `old aveilut` is different to `new aveilut`. The loss and grief of a recent bereavement is raw and fresh. We do not usually need to be told to feel sad. However, the `old` mourning of 9 Av is different. We need to be told how to get into the correct mind-set to feel the loss.

As such Chazal instituted 3 intensifying periods of mourning running up to 9 Av to mirror the 3 periods of lowering intensity of `new` mourning:-

The 3 weeks - like the 12 months of morning for a parent

The 9 days - like the shloshim

9 Av - like the shiva

10. ואמר רב יהודה אמר רב: כל המתקשה על מתו יותר מדאי - על מת אחר הוא בוכה. ההיא איתתא דהות בשיבבותיה דרב הונא, הווי לה שבעה בני. מת חד מינייהו, הוות קא בכיא ביתרתא עליה. שלח לה רב הונא: לא תעבדי הכי! לא אשגחה ביה. שלח לה: אי צייתת - מוטב, ואי לא - צבית זוודתא לאידך מית. ומיתו כולהו. לסוף אמר לה: תימוש זוודתא לנפשך, ומיתא. (ירמיהו כ"ב) אל תבכו למת ואל תנדו לו, אל תבכו למת - יותר מדאי ואל תנדו לו - יותר מכשעור. הא כיצד? שלשה ימים - לבכי, ושבעה - להספד, ושלשים - לגיהוץ ולתספורת. מכאן ואילך - אמר הקדוש ברוך הוא: אי אתם רחמנים בו יותר ממני.

מועד קטן כז:

*Chazal were concerned to help a person to **stop** crying after a bereavement. Excessive crying is in fact an averia and a cause of future troubles*

11. אל יתקשה אדם על מתו יתר מדאי, שנאמר אל תבכו למת ואל תנדו לו, כלומר יתר מדאי שזהו מנהגו של עולם, והמצער לעצמו יותר] על מנהגו של עולם הרי זה טפש, אלא כיצד יעשה, שלשה לבכי, שבעה להספד, שלשים יום לתספורת ולשאר החמשה דברים.

רמב"ם הלכות אבל פרק יג הלכה יא

*The Rambam explain this is because death is a **natural event** which should not be a cause of excessive grief. However 9 Av is NOT a `natural` event. It is caused entirely by our own sins and choices. As such we should be encouraged to cry MORE.*

12. כה אמר ה' צבאות התבוננו וקראו למקוננות ותבואינה ואל החכמות שלחו ותבואינה: ותמהרנה ותשנה עלינו נהי ותתדנה עיינינו דמעה ועפעינו יזלו מים:

ירמיהו ט: טז-יז

Yirmiyahu tells us to cry more on 9 Av

13. כשחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין. נטפל להן ר' יהושע, אמר להן - בני, מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין? אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח ועכשיו בטל! נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ועכשיו בטל! אמר להם א"כ לחם לא נאכל שכבר בטלו מנחות. אפשר בפירות! פירות לא נאכל שכבר בטלו בכורים. אפשר בפירות אחרים! מים לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים. שתקו. אמר להן בני, בואו ואומר לכם - שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה. ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט, עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט, עושה אשה כל תכשיטיה ומשיירת דבר מועט, שנאמר 'אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני' וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה.

בבא בתרא ס:

But even grieving for 9 Av and all it connotes must have a limit. Chazal gave us this period of mourning once a year and then a low-level general awareness of the mourning in our everyday lives. This was designed to keep us aware and focussed without allowing us to become depressed

14. ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש.

שו"ע או"ח סימן א סעיף ג

There is a general obligation to be concerned at the exile of the Jewish people and its future

15.

א	משחרב בית המקדש, תקנו חכמים שהיו באותו הדור שאין בונים לעולם בנין מסוייד ומכוויר כבנין המלכים, אלא טח ביתו בטיט וסד בסיד ומשייר מקום אמה על אמה כנגד הפתח בלא סיד; והלוקח חצר מסויידת ומכווירת (פירוש מצויירת), הרי זו בחזקתה ואין מחייבים אותו לקלוף בכותלים.
ב	וכן התקינו שהעורך שלחן לעשות סעודה לאורחים, מחסר ממנו מעט ומניח מקום פנוי בלא קערה מן הקערות הראויות לתת שם; וכשהאשה עושה תכשיטי הכסף והזהב, משיירה מין ממניי התכשיט שנוהגת בהם, כדי שלא יהיה תכשיט שלם. וכשהחתן נושא אשה, לוקח אפר מקלה ונותן בראשו במקום הנחת תפילין. הגב ויש מקומות שנהגו לשכר כוס צשעת חופה, או לשום מפה שחור או שאר דברי אצילות בראש החתן. וכל אלה הדברים כדי לזכור את ירושלים, שנאמר: אם אשכחך ירושלים וגו' אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי (תהילים קלז, ו).
ג	וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר לשמח בהם; הגב: ויש אומרים דוקא מי שרגיל צבס, כגון המלכים שעומדים ושוכזים בכלי שיר או צצית המשפס, ואסור לשומעם מפני החורבן; ואפילו שיר בפה על היין, אסורה שנאמר: בשיר לא ישתו יין (ישעיה כד, ט) וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תשבחות או שיר של הודאות וזכרון חסדי הקדוש ברוך הוא, על היין. הגב: וכן לאורך מלוכה, כגון, צצית חתן וכלה, הכל שרי
ד	וכן גזרו על עטרות חתנים, שלא להניח כלל, ושלא יניח החתן בראשו שום כליל, שנאמר: הסר המצנפת והרם העטרה (יחזקאל כא:א); וכן גזרו על עטרות הכלה, אם היא של כסף, אבל של גדיל מותר לכלה; ודוקא לחתן וכלה, אבל בשאר כל אנשים ונשים לא גזרו.
ה	אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה.

שולחן ערוך אורח חיים סימן תקס

The Shulchan Aruch lists a number of year-round prohibitions to keep us focused on the exile:-

- (i) leaving a patch on the walls in our houses unpainted
- (ii) leaving something missing and an empty place setting at a banquet
- (iii) for a woman not to wear full jewelry
- (iv) placing ash on the head of the chatan
- (v) breaking a glass at the chupa
- (vi) restriction on playing music with wine
- (vii) restrictions on the crowns worn by chatanim
- (viii) restrictions on unlimited laughter before Mashiach

With survivors in mind, the Book of Lamentations comes hauntingly alive - from aish.com

I grew up surrounded by survivors -- my grandparents, heroes from the books I read, elderly neighbors. You could say that I was a third generation Holocaust victim. I remember waking up from nightmares, darting out of bed, my teeth chattering as I rushed into the safety zone of the light bulb hanging from the closet ceiling. The Nazis that chased me through the streets, their long rifle aimed at my back, their vicious sneers taunting me, were all as visible in my dreams as if I'd actually be reliving something I'd experienced.

While other kids my age feared a nuclear war, the PLO, or the Evil Empire, my mind was preoccupied with strategizing escape routes, conjuring up hiding places, and deciding which gentile could be entrusted to hide us and not betray us, should the necessity arise with the return of the Nazis.

Mrs. Weinreb lived on our block. An elderly widow, the sole survivor of a large family, she lived in abject, harsh loneliness. My parents welcomed her into our home and made her feel that she was part of our family. She would try to find vegetables to peel, dishes to wash, or she'd resort to her own creative tactics, always to reassure herself that she was needed and useful.

Occasionally, when she was ill or simply feeling forlorn, my mother would send us children to visit with her. We'd play table games and listen to her reminiscence about the good old days. Her walls were plastered with pictures of an era gone by. Portraits of her mother and father, her grandparents, uncles and aunts, her sisters and brothers, all stared down at us, silent testimony to a world that once was. But the photos I found most difficult to look at were those of her beautiful twins charmingly dressed in sailor outfits, huge white bows pinned to their hair. Children who were snatched out of her arms and tossed into the fires of Auschwitz.

When Mrs. Weinreb would unburden her painful memories to my mother, I'd look on with wide eyes and a lump in my throat. Once she turned to me, her palm spread over her forehead, her eyes filled with anguish, "You will never know what went on there," she said. "No one will really know. I myself find it hard. I ask myself 'How did I go through this war and remain alive, with my wits intact?' No," she said shaking her head wisely, "you will never understand it."

As I grew older, I learned to put aside the Holocaust. There was a happier side to life as well. Life was too short to allow oneself to be pulled into an abyss of dismal stories of tragedy and sorrow.

But come Tisha B'Av, the day set aside for us to mourn the destruction of the Temple, the ultimate destruction which inevitably led to all future tragedies, I allow myself to contemplate the tragic stories of the Holocaust. Although this day primarily commemorates the destruction of the Temple, it is a day that's fitting to reflect on the many other tragedies of the Jewish people.

And the Book of Lamentations that we read on the Eve of Tisha B'Av is as appropriate today as it was in the time of the Holocaust and the Spanish Inquisition and no less true then during time of Destruction of the Temple when Prophet Jeremiah penned those words.

On this day I think about victims such as Mrs. Weinreb and cry for them, the survivors who emerged from the ashes with nothing but their aching losses, excruciating memories, and, often painful guilt feelings, to accompany them for the rest of her life. With them in mind, the Book of Lamentations comes alive:

Alas —she sits in solitude! The city that was great with people has become like a widow...She weeps bitterly in the night and her tear is on her cheek...Those who I cherished and brought up, my enemy has wiped out.
(Lamentations, 1:1,2, 2:22)

"We were set to work packaging bananas to be shipped for the front," Mrs. Weinreb related to me. "You have no idea how the sight of those bananas tormented us. Could you imagine the tantalizing smell they emitted? The Nazi guard stood over us, menacingly fingering his whip with one hand, his rifle with the other. Our hunger tore at our innards, the temptation was humanly impossible to withstand."

The Lord has delivered me into the hands of those I cannot withstand...Pour out your heart like water in the Presence of the Lord; lift up your hands to Him for the life of your young children, who swoon from hunger...(1:14, 2:19)

"One young girl standing at my side succumbed. For a moment, it appeared as if the Nazi turned aside and she hurriedly slipped the banana into her mouth, banana peel and all. We all froze, our fingers continued working on auto pilot.

"'It tastes good, doesn't it,' the guard sneered superciliously. 'Here, I'll give you another one, open your mouth.' He aimed

his rifle. The bullet shot straight into her mouth."

...Her enemies saw her and gloated at her downfall...From on high He sent a fire into my bones and it crushed them...Oh bring the day You proclaimed and let them be like me! Let all their wickedness come before You and inflict them as You inflicted me for all my transgressions...(1:7,13, 21,22)

On Tisha B'Av I think about the unfathomable hunger. Human beings were, at times, reduced to crawling on their legs in pursuit of a morsel of bread and I remember the chronicles of desperation that I heard spoken:

A train from France arrived to Auschwitz. This elite group of prisoners descended, still wearing their silk high hats, fur coats, and carrying designer luggage – bankers, businessmen, wealthy citizens -- Jews brought to Auschwitz.

Two weeks later, one of them, a former world-famous banker stood trembling at the far corner of the barracks. The striped prisoners garb now replacing his fur coat, hung over his emaciated body facing an S.S. officer leaning calmly against a wall, smoking a cigar. The banker reached into his pocket, removed a black velvet pouch and emptied it into the Nazi's outstretched palm. A bag full of diamonds fell into his hands. In exchange for that, he received a loaf of bread.

This was a loaf of bread in Auschwitz.

The enemy spread out his hand on all her treasures...All her people are sighing searching for bread. (1:10,11)

On Tisha B'Av, I mourn the loss of those who died al Kiddush Hashem, sanctifying God's Name, and I do not forget those who lived their lives al Kiddush Hashem.

One day, while all others were marched to their labor sites, two concentration camp prisoners were ordered to remain behind to clean the barracks. While sweeping the damp floors, one of them discovered, under a loose floorboard, a loaf of bread and eagerly called out to his friend to come and share this spectacular sight.

A loaf of bread in Auschwitz! "I know who this belongs to," said one. The bread belonged to a Polish prisoner, a vicious anti-Semite, also an inmate in that barracks. For one long moment they eyed each other, their hunger pangs entreating them, until the decision was made, "Let us return the bread. Let the Gentiles say that Jews don't steal!"

Here leaders were like deer that found no pasture, but walked on without strength before the pursuer (1:6).

Throughout the long exile, the Jewish Nation has been targeted again and again by hatred and persecution. Yet the indomitable spirit of the Jew has lasted throughout the generations.

Today, so many years after the destruction of our Holy Temple, it's difficult to comprehend, let alone mourn the enormity of the loss. We've never seen its splendor, nor experienced the feeling of closeness to God it engendered. Yet Tisha B'Av has remained a day of tragedy throughout the generations, a potent reminder of where we are and where we belong, a time of communal mourning in memory of the Jewish past, both recent and ancient, throughout the years of exile.

On this day the destruction of the First and Second Temple occurred, the expulsion of Jews from England in 1290, and from France in 1306. In 1492, the Inquisition edicts were signed in Spain. Pogroms and World War One which culminated in Germany's "Final Solution" have all occurred on this momentous day. And let's not forget the tragedy of our times. Today, we live in an era of spiritual darkness, an epoch where mass annihilation of Jewish souls is happening around us.

My eyes shed streams of water at the shattering of my people. My eyes will flow and will not cease – without relief – until God looks down and takes notice from heaven...Remember, Lord, what has befallen us, look and see our disgrace... Bring us back to You, God, and we shall return, renew our days as of old. (3:48, 49, 5:1)

The tears we shed on Tisha b'Av, year after year, is testimony to the fervor of our longing and hope. In the future, this day of mourning will transcend all suffering, and become a day of indescribable joy. Tisha b'Av is the birthday of *Mashiach* who will bring us back to Jerusalem of old.

May the tears we shed this Tisha B'av be the last tears for all time, and may we rejoice with the fulfillment of the blessing, "Those who mourn over Jerusalem will witness her joy!"